

**O‘ZBEKISTONDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINI BANKLAR
TOMONIDAN MOLIYALASHTIRISH (“BIZNESNI RIVOJLANTIRISH
BANKI” ATB MISOLIDA)**

Djurayev Bekzod Rizvanqulovich

*O‘zbekiston Respublikasi Bank moliya akademiyasi Biznesni boshqarish
(Master of Business Administration-MBA) Banking 23-02-guruh magistranti*

Annotatsiya: Kichik biznes mamlakat iqtisodiyotining rivojlanishida muhim ahamiyat kasb etadi. Ularning moliyaviy resurslarga bo‘lgan talabini qondirishda tijorat banklari asosiy rol o‘ynaydi. Ushbu maqolada O‘zbekistonda kichik biznes subyektlarini moliyalashtirish jarayoni, shuningdek, "Biznesni rivojlantirish banki" ATB misolida kreditlash amaliyoti va uning samaradorligi tahlil qilinadi.

Kalit so‘zlar: kichik biznes, moliyalashtirish, bank krediti, foiz stavkasi, “Biznesni rivojlantirish banki” ATB

Abstract: Small businesses play a crucial role in the economic development of a country. Commercial banks play a key role in meeting their financial resource needs. This article analyzes the financing process of small business entities in Uzbekistan, as well as the lending practices and efficiency of "Business Development Bank" JSC.

Keywords: small business, financing, bank loan, interest rate, "Business Development Bank" JSCB

Аннотация: Малый бизнес играет важную роль в развитии экономики страны. Коммерческие банки выполняют ключевую функцию в удовлетворении их потребностей в финансовых ресурсах. В данной статье анализируется процесс финансирования субъектов малого бизнеса в Узбекистане, а также практика кредитования и эффективность АКБ «Банк развития бизнеса».

Ключевые слова: малый бизнес, финансирование, банковский кредит, процентная ставка, АИКБ "Банк развития бизнеса"

KIRISH

Kichik biznes mamlakat iqtisodiyotining barqaror rivojlanishida muhim o'rin tutadi. U yangi ish o'rinlarini yaratish, mahalliy ishlab chiqarishni rivojlantirish va aholi daromadlarini oshirish orqali ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Shuning uchun ham ko'plab mamlakatlarda kichik biznesni qo'llab-quvvatlash va uni moliyalashtirish masalasi davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

Kichik biznes subyektlari faoliyatining samarali tashkil etilishi va ularning barqaror rivojlanishi ko'p jihatdan moliyaviy resurslarga bo'lgan imkoniyatlarga bog'liq. O'zbekistonda ham kichik biznesni moliyaviy qo'llab-quvvatlash maqsadida bir qator islohotlar amalga oshirilmoqda. Xususan, tijorat banklari tomonidan kichik biznes subyektlariga turli kredit liniyalari va moliyaviy xizmatlar taqdim etilmoqda.

Mazkur tadqiqotda O'zbekistonda kichik biznesni banklar tomonidan moliyalashtirish jarayoni, mavjud amaliyotlar va ularning samaradorligi tahlil qilinadi. Ayniqsa, "Biznesni rivojlantirish banki" ATB misolida kreditlash jarayoni, uning afzalliklari va takomillashtirish yo'nalishlariga alohida e'tibor qaratiladi.

O'zbekiston Respublikasida 2020–2025-yillar davomida kichik biznes subyektlarini moliyalashtirish borasida sezilarli o'zgarishlar amalga oshirildi. Ushbu davrda kichik biznesni qo'llab-quvvatlash va rivojlantirishga qaratilgan qator chora-tadbirlar qabul qilindi.

- **2020-yil:** O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 12-maydagi PF-5992-son Farmoni bilan 2020–2025-yillarga mo'ljallangan bank tizimini isloh qilish strategiyasi tasdiqlandi. Ushbu strategiya doirasida moliyaviy sektorni izchil isloh qilish, ilg'or bank xizmatlarini joriy etish va raqobat muhitini kuchaytirish uchun zarur huquqiy shart-sharoitlar yaratildi.

- **2023-yil:** O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 10-noyabrdagi PF-193-son Farmoni bilan kichik va o'rta biznesni moliyaviy

qo'llab-quvvatlash tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari belgilandi. Unga ko'ra, kichik biznes loyihalarini moliyalashtirish uchun xalqaro moliya institutlari va xorijiy xususiy moliya tashkilotlaridan jami 800 million AQSH dollari miqdorida resurslar jalb qilish, shuningdek, 300 million AQSH dollari miqdorida obligatsiyalarni xalqaro kapital bozorlarida muomalaga chiqarish rejalashtirildi.

• **2023–2026-yillar:** Davlat mablag'lari hisobidan 6 trillion so'm va xalqaro moliya institutlarining 1,2 milliard AQSH dollari miqdoridagi mablag'lari kichik biznesni qo'llab-quvvatlashga yo'naltirilishi belgilandi. Bu mablag'lar kichik biznes subyektlariga kreditlar ajratish, ularning faoliyatini kengaytirish va yangi ish o'rinlari yaratishga xizmat qiladi.

• **2024-yil:** O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 20-yanvardagi 37-son qarori bilan "Kichik biznesni uzluksiz qo'llab-quvvatlash" kompleks dasturi amalga oshirildi. Ushbu dastur doirasida tashabbuskorlar qisqa va o'rta muddatli amaliy o'quv kurslarida biznes ko'nikmalariga o'qitilishi, shuningdek, moliyaviy va konsultativ qo'llab-quvvatlanishi nazarda tutilgan. "Biznesni rivojlantirish banki" ATB ushbu dasturni amalga oshirishda asosiy tayanch bank etib belgilandi.

• **2025-yil:** Kichik biznes subyektlariga ajratiladigan kreditlar qoldig'ini 1,7 baravarga oshirish orqali kredit portfelidagi ulushini 28 foizdan 43 foizga yetkazish rejalashtirilgan. Shuningdek, 150 mingta kichik tadbirkorlik subyekti faoliyatini yo'lga qo'yish va kengaytirish ko'zda tutilgan.

Umuman olganda, 2020–2025-yillar davomida O'zbekistonda kichik biznes subyektlarini moliyalashtirish dinamikasi ijobiy o'sishni ko'rsatdi. Davlat tomonidan qabul qilingan strategiya va dasturlar natijasida kichik biznes subyektlariga ajratilayotgan kreditlar hajmi oshdi, xalqaro moliya institutlari bilan hamkorlik kuchaydi va kichik biznesni qo'llab-quvvatlashga yo'naltirilgan mablag'lar sezilarli darajada ko'paydi.

□ **2020–2021-yillar:** Ajratilgan kredit hajmi 50 mlrd so‘mdan 75 mlrd so‘mga oshgan (50% o‘shish).

□ **2021–2022-yillar:** Kredit hajmi 110 mlrd so‘mga yetib, sezilarli (47%) o‘shish kuzatilgan.

□ **2022–2023-yillar:** 160 mlrd so‘mgacha ko‘tarilgan bo‘lib, bu kichik biznesni qo‘llab-quvvatlashga qaratilgan dasturlar natijasi.

□ **2023–2024-yillar (prognoz):** Ajratilgan mablag‘ 220 mlrd so‘mgacha ko‘payishi kutilmoqda.

□ **2024–2025-yillar (prognoz):** Kreditlash hajmi 300 mlrd so‘mga yetishi rejalashtirilgan

Xulosa

O‘zbekistonda kichik biznes subyektlarini moliyalashtirish bo‘yicha amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar tadbirkorlik muhitining rivojlanishiga sezilarli ta’sir

ko'rsatmoqda. Bank sektorining, xususan, **“Biznesni rivojlantirish banki”** ATB misolida olib borilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, kichik biznesga yo'naltirilgan kredit resurslari hajmi yildan-yilga ortib bormoqda.

Tahlil natijalari quyidagilarni ko'rsatdi:

- **Bank tomonidan ajratilayotgan kreditlarning hajmi va shartlari** kichik biznes subyektlarining moliyaviy barqarorligini oshirishga xizmat qilmoqda.
- **Moliyalashtirish jarayonida innovatsion yondashuvlar**, jumladan, raqamli bank xizmatlaridan foydalanish va kreditlash shartlarini soddalashtirish sezilarli samaradorlikni ta'minlamoqda.
- **“Biznesni rivojlantirish banki” ATB misolida** kichik biznes uchun maxsus moliyaviy dasturlar joriy etilgan bo'lib, bu tadbirkorlik subyektlari uchun qulay sharoit yaratishga xizmat qilmoqda.

Kelajakda kichik biznesni moliyalashtirish mexanizmlarini yanada takomillashtirish, kredit olish jarayonlarini soddalashtirish va tadbirkorlik subyektlariga qo'shimcha moliyaviy ko'mak dasturlarini kengaytirish muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bilan birga, **xalqaro tajribadan foydalanish** va **barqaror moliyaviy infratuzilmani shakllantirish** kichik biznesning uzoq muddatli rivojlanishiga xizmat qiladi.